

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT

Republic of Macedonia
O M B U D S M A N

ПРЕДМЕТ: Посебен извештај за состојбите во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ - Гевгелија

Согласно Законот за народниот правобранител („Службен весник на РМ“ бр. 60/03 и 114/2009), покрај останатите надлежности, Народниот правобранител има овластување да ги следи состојбите на почитувањето и заштитата на уставните и законските права на лицата во органите, организациите и установите во кои слободата на движење е ограничена.

Народниот правобранител како Национален превентивен механизам има мандат утврден со Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друго свирепо, нечовечко или понижувачко постапување, кој овозможува да врши посети во местата на лишување од слобода и местата на задржување и со увидот во материјалните услови и третманот, да ги идентификува ризиците заради спречување на тортура и друг вид сурово и нечовечко постапување и казнување.

Постапувајќи во рамките на овластувањата, на ден 16. 05. 2016 година Националниот превентивен механизам, продолжувајќи со непосредниот мониторинг на условите за прифат и третманот на лицата коишто се сместени во привремениот транзитен центар „Винојуг“, изврши ненајавена посета која имаше за цел добивање на реална слика за остварувањето на нивните права загарантирани со националните закони и меѓународни акти, особено со Женевската конвенција за статусот на бегалците од 1951 година.

При посетата беа остварени повеќе средби со службени лица и со претставници на меѓународни и невладини организации, при што се дојде до сознание за нивната организациска поставеност и функционалната надлежност, а беа извршени и непосредни разговори со неколкумина од лицата сместени во привремениот транзитен центар, при што НПМ дојде до информации за третманот врз нив и за (не)можноста за пристап до постапката за признавање на правото на азил.

1. Организациска поставеност и функционална надлежност на органите и организациите во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ - Гевгелија

Во привремениот транзитен центар постојано се присутни повеќе органи и организации со поделени надлежности и функции, кои преку заедничка комуникација и координација учествуваат во раководењето и управувањето со Центарот.

Основната функционално-управувачка улога за раководење со Привремениот транзитен центар е во надлежност на Министерството за труд и социјална политика (МТСП), кое во координација со Центарот за управување со кризи (ЦУК), чијашто проширена надлежност го опфаќа целото кризно подрачје надвор од Привремениот транзитен центар, се грижат за целокупното функционирање на Центарот, почнувајќи од доделувањето на пропусници, преку одржувањето на хигиената, па сè до приемот на храната.

Министерството за внатрешни работи (МВР) е надлежно за обезбедување на сигурноста, редот, дисциплината и објектите што се во рамките на Привремениот транзитен центар, а ваквата безбедносно-надзорна функција ја вршат и врз шаторот на „Хабитат“, што се наоѓа непосредно до Привремениот транзитен центар.

Надлежноста којашто им е доделена на International organisation for migration – ИОМ (ИОМ) е да ги евидентира, односно да ги води и ажурира списоците за примени и сместени лица во Центарот.

Од состојбата затекната на самото место, Националниот превентивен механизам констатира дека координацијата помеѓу наведените органи и организации не функционира на највисоко ниво, со оглед дека ниту еден од присутните органи и организации не можеше да ни даде конкретна информација за точниот ден на прием на секое од лицата сместени во Привремениот транзитен центар.

Истовремено, Националниот превентивен механизам смета за потребно да го истакне и фактот дека од страна на претставниците на Центарот за управување со кризи наидовме на отпор и несоработка и покрај укажувањата за мандатот и овластувањата на Народниот правобранител, по што и покрај нашите настојувања, не ни беа доставени дневните извештаи кои претставниците на Центарот за управување со кризи присутни на самото место ги испраќаат до централата на Центарот во Скопје. Следствено на ова беше контактиран и директорот на Центарот за управување со кризи, од каде добивме ветување дека податоците ќе ни бидат доставени во најкус можен рок, меѓутоа истите сè уште не се доставени.

Здравствената заштита во Привремениот транзитен центар е организирана од Црвениот крст на РМ, Министерството за здравство и Институтот за јавно здравје.

Од невладиниот сектор, во привремениот транзитен центар „Винојуг“ – Гевгелија присутни беа преставници од Македонското здружение на млади правници (МЗМП), Отворена Porta – Здружение за акција против насилство и трговија со луѓе („La Strada“) и „Легис“.

Македонското здружение на млади правници, согласно своите овластувања, има надлеженост да им обезбедува правна помош на лицата сместени во Центарот и да ги поучува за нивното право на пристап до постапката за признавање на правото на азил.

Здружението за акција против насилство и трговија со луѓе („La Strada“) е задолжено за организирање и функционирање на градинката наменета за децата сместени во Центарот, во чии рамки постојано организираат разни едукативни и рекреативни активности за најмладите.

Невладината организација „Легис“ со своето постојано присуство во Привремениот транзитен центар, дополнително помагаат во неговото функционирање преку разни донации на храна, облека, обувки и лекови.

Градинка „La Strada“

2. Затекната актуелна состојба во Привремениот транзитен центар „Винојуг“ - Гевгелија

Привремениот транзитен центар „Винојуг“ – Гевгелија има сместувачки капацитет за 1.500 – илјада и петстотини лица, а на денот на посетата, според податоците добиени од претставниците на Министерството за внатрешни работи, потврдени со дополнителна документирана евиденција водена од страна на ИОМ (International organisation for migration), во истиот беа згрижени вкупно 101 – сто и едно лице, од кои 56 – педесет и шест лица се од Сирија, 41 – четириесет и едно лице

од Ирак и 4 – четири лица се од Авганистан. Од вкупната бројка на сместени лица, 49 – четириесет и девет се деца, од кои ниту едно дете не е без придружба.

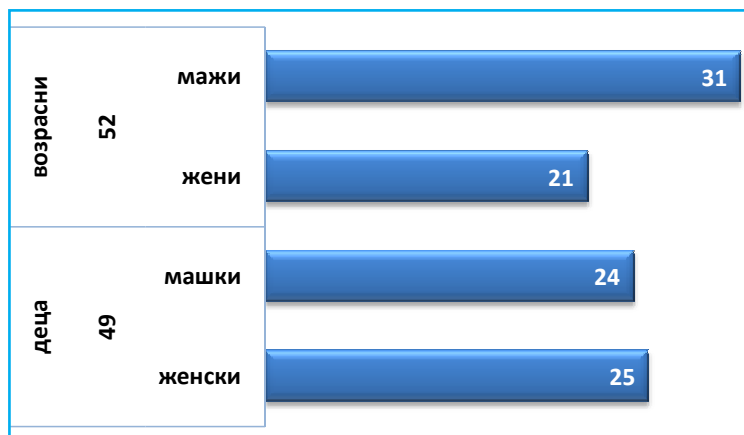
Сите овие лица се пристигнати во Република Македонија пред затворањето на границите и на т. н. „балканска рута“, а најголемиот дел од нив со ваквата одлука биле затекнати на самата граница со Србија,

поради што и извесен период биле сместени во Привремениот транзитен центар „Табановце“.

Евиденцијата на присутни лица во Центарот, којашто ни беше доставена во прилог, ја водат претставниците на ИОМ (International organisation for migration) и истата содржи податоци за име и презиме, возраст, пол, земја на потекло на бегалците, како и реден број на контејнерите / куќарките во кои се сместени лицата згрижени во Центарот.

Ваквата евиденција се однесува само на лицата згрижени во Привремениот транзитен центар и во истата не се опфатени лицата сместени во шаторот на „Хабитат“, што се наоѓа непосредно до Центарот.

Од разговорите извршени со припадници од невладиниот сектор присутни на теренот, добивме информација дека за секоја искажана намера за донација на дополнителна количина храна, облека, обувки, хигиенски производи и сл., неопходна е согласност од гореспоменатите органи и организации кои се надлежни за организирање и управување со центарот (ЦУК, Министерство за труд и социјална политика, Црвен Крст на РМ.)

3. Пристап до постапката за признавање на правото на азил

Народниот правобранител - Национален превентивен механизам посвети особено внимание на можноста лицата сместени во Привремениот транзитен центар и во шаторот на „Хабитат“, што се наоѓа непосредно до Центарот, да пристапат до постапката за признавање на правото на азил, поради што и поголемиот дел од посетата беше посветен во испитување на фактичката состојба во оваа насока.

Од непосредно извршените разговори, може да се констатира дека лицата сместени во рамките на Привремениот транзитен центар се поучени и запознаени со можноста да поднесат барање за признавање право на азил во Репуб-

лика Македонија и дека на располагање за правни совети и правна помош во секое време можат да се обратат до претставниците на Здружението на млади правници, кои се постојано присутни во Центарот.

За разлика од Привремениот транзитен центар, во шаторот на „Хабитат“, што се наоѓа непосредно до Центарот, Националниот превентивен механизам констатира дијаметрално спротивна фактичка состојба, која упатува на хаотично управување кое не ги задоволува ни минималните стандардите за привремено сместување.

Шаторот на „Хабитат“, согласно претходните теренски посети, служел за склопување (чекална) на мигрантите пред влез во Привремениот транзитен центар, а од неодамна истиот се користи за друга цел, односно за привремено, краткотрајно сместување на лицата нелегално затекнати низ територијата на Република Македонија.

На денот на посетата во шаторот беа сместени 84 – осумдесет и четири лица, но според добиените информации оваа бројка постојано варира, со оглед дека нивното сместување е од привремен и краткотраен карактер (најчесто 12 – дванаесет до 15 – петнаесет часа) и трае сè до нивното повторно депортирање во земјата од којашто нерегуларно извршиле влез на територијата на Република Македонија.

Загрижува фактот дека овие лица воопшто не се запознаени со можноста да поднесат барање за признавање право на азил во Република Македонија, ниту пак им е овозможен официјален пристап на претставниците на Здружението на млади правници за да ги поучат за нивните права.

Од разговорот извршен со дел од лицата сместени во шаторот, беа добиени особено загрижувачки податоци, кои упатуваат на фактот дека лицата што непосредно пред овластените службени лица на Министерството

Шатор „Хабитат“

за внатрешни работи изјавиле јасна намера да поднесат барање за признавање право на азил, биле одбивани со образложение дека такво право не им следува во Република Македонија и дека истото може да го остваруваат по депортирањето, односно во земјата од којашто нерегуларно извршиле влез на територијата на Република Македонија.

Истовремено, овие лица појаснија дека непосредно пред сместувањето во шаторот им се врши фотографирање и им се земаат основните лични податоци од страна на припадници на Министерството за внатрешни работи, по што без никакви официјални процедури и без водење на некаква официјална евиденција, истите веднаш се депортираат на територијата од којашто нерегуларно извршиле влез во Република Македонија.

КОНСТАТАЦИИ

1. Претставниците на Центарот за управување со кризи грубо го попречија Националниот превентивен механизам да спроведе ефикасна истрага, бидејќи не му дозволија да изврши увид во документацијата и дневните извештаи.
2. Невладините организации се ограничени во посетите на шаторот „Хабитат“, со што на мигрантите / бегалците им е оневозможен пристапот до соодветна правна помош.
3. Министерството за внатрешни работи не им овозможува пристап до постапката за признавање право на азил на мигрантите / бегалците сместени во шаторот „Хабитат“, без соодветна процедура групно ги депортира на територијата од која извршиле нерегуларен влез, а за тоа не води официјална евиденција
4. Отсуствува присуството на претставници на Секторот за азил во рамките на Привремениот транзитен центар, со што дополнително се отежнува пристапот до постапката за признавање на правото на азил.
5. Мигрантите / бегалците сместени во шаторот „Хабитат“ престојуваат во исклучително тешки и несоодветни услови за престој, евидентен е проблемот на пренатрупаност, а постои и непосредна опасност од појава на заразни болести или опасни вируси.
6. Координацијата помеѓу надлежните органи и организации кои што учествуваат во управувањето и организирањето на Привремениот транзитен центар е под минимум потребното ниво.

ПРЕПОРАКИ

1. Претставниците на Центарот за управување со кризи да престанат со попречувањето на Националниот превентивен механизам во извршувањето на неговите надлежности и да му овозможат увид во дневните извештаи и целокупната документација што ја поседуваат.
2. Да им се овозможи непречен пристап на невладините организаци до шаторот „Хабитат“, како би им пружиле ефективна и соодветна правна помош и заштита на мигрантите / бегалците.
3. Да им се овозможи непречен пристап на мигрантите / бегалците до постапката за признавање право на азил, да престане групното депортирање. Министерството за внатрешни работи да води евиденција за бројот на лица примени во шаторот „Хабитат“ и да води официјална документација за начинот и постапката за нивно враќање во земјата од која што извршиле нерегуларен влез.
4. Да се обезбеди присуството на претставници од Секторот за азил во Привремениот транзитен центар со цел полесен пристап на мигрантите / бегалците до постапката за признавање на правото на азил.
5. Да се подобрат условите за престој во шаторот „Хабитат“, да се зголеми нивото на хигиена и чистота и да се намали пренатрупаноста во овој шатор со префрлување на лицата во кругот на Привремениот транзитен центар, со оглед дека во него има голем број слободни сместувачки капацитети.
6. Да се подобри соработката и координацијата меѓу надлежните органи кои што учествуваат во управувањето и организирањето на Привремениот транзитен центар и соработката со невладините и меѓународните организации.